

Gemeenteraad

Behandeld in de raadsvergadering

de dato 19 SEP 1997

☒	akkoord	☐	t.a.
☐	pre-advies	☐	v.k.a.
☐			

Aan de gemeenteraad

Volgnummer 175
afd. W/GB

Aanwijzing als gemeentelijk
beschermd stadsgezicht van
Burgemeester van den Elzenlaan
en omgeving.

Oss, 1 juli 1997

Het gebied Burgemeester van den Elzenlaan en omgeving heeft een belangrijke stedenbouwkundige en architectuur-historische waarde :

- omdat dit het eerste gebied van Oss is, waar een stedenbouwkundig concept aan ten grondslag ligt. Het stratenpatroon van het te beschermen gebied is getekend in 1918. Al besloeg het oorspronkelijke plan een groter gebied dan nu is gerealiseerd, toch is dit originele plan duidelijk te herkennen in het nu te beschermen stratenpatroon. Aan het plan liggen ideeën ten grondslag typerend voor deze tijd en wel de tuindorpgedachte, het buurtidee en een concept waarbij vorm en functies van de straat werden beschreven. Aan woonstraten werd een licht gebogen of geknikte vorm gegeven en de rechte straten werden ontworpen in samenhang met pleinen. Aan de rechte straat werden de gebouwen geplaatst, die een zekere monumentaliteit dienden uit te stralen. Verder is het gebied ontworpen als een buurt. Een buurt heeft een op zichzelf staand karakter en er wonen mensen van eenzelfde sociale klasse. Voor de beter gesitueerden werd zo'n wijk vaak opgezet met een tuindorpachtig karakter. Men spreekt dan van een open bebouwingstypologie. Het gebied Burgemeester van den Elzenlaan en omgeving is gebouwd volgens de principes van een tuindorp.
- vanwege de architectonische kwaliteit en gaafheid van de bebouwing en hun groepering in relatie met de groenvoorziening. Elementen uit diverse stijlperiodes zijn aanwezig. Er is architectuur met invloeden uit de Amsterdamse school, de Delftse school en de Art Déco. Een aantal woningen (15) is reeds geplaatst op de gemeentelijke monumentenlijst en een aantal woningen (5) gaat geplaatst worden.
- vanwege de plaats die het inneemt in het oeuvre van de architect Charles Estourgie. Hij heeft én het stedenbouwkundig plan ontworpen én getekend voor een gedeelte van de bebouwing.

Om het gebied extra aandacht te kunnen schenken bieden wij u hiertoe aan bijgevoegd ontwerpbesluit voor aanwijzing als gemeentelijk beschermd stadsgezicht van Burgemeester van den Elzenlaan en omgeving.

Het voorstel is op 4 september 1997 besproken in de vergadering van de commissie Welzijn c.a.. De commissie heeft ingestemd met het voorstel.

Burgemeester en wethouders van Oss.
De secretaris, De burgemeester,
drs. F. Zantkuijl. drs. W.J.A. Dijkstra.

coll:
gmh9726.01

Aanwijzing als gemeentelijk beschermd stadsgezicht van Burgemeester van den Elzenlaan en omgeving.

De raad van de gemeente Oss;

gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 1 juli 1997;

gelet op artikel 149 van de Gemeentewet en artikel 15 van de "Monumentenverordening Oss 1996";

overwegende dat het gebied Burgemeester van de Elzenlaan en omgeving van algemeen belang is wegens zijn stedenbouwkundige en architectuurhistorische waarde, zoals op de bij dit besluit aangehechte bijlage nader is gemotiveerd;

gehoord de monumentencommissie in haar vergadering van 14 mei 1997;

gehoord de commissie Welzijn c.a. in haar vergadering van 4 september 1997;

besluiten:

Het gebied Burgemeester van den Elzenlaan en omgeving, zoals op aangehechte kaart aangegeven, aan te wijzen als beschermd gemeentelijk stadsgezicht.

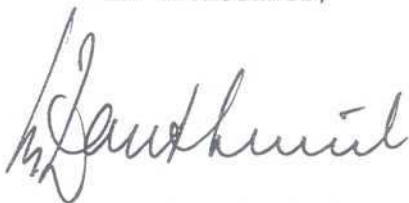
Aldus besloten in de openbare raadsvergadering van 19 september 1997.

De gemeenteraad voornoemd,

De secretaris,

De burgemeester,

coll:
gmh9719.07

drs. F. Zantkuijl.

drs. W.J.A. Dijkstra.

Bijlage behorende bij besluit tot aanwijzing als gemeentelijk beschermd stadsgezicht van Burgemeester van den Elzenlaan en omgeving.

REDENGEVENDE OMSCHRIJVING

1 HISTORISCHE PARAGRAAF

1.1. EERSTE PLANMATIGE UITBREIDING OSS

1.1.1. N.V. Ossche Burgerwoningen, Maatschappij tot Exploitatie van Woonhuizen'

In maart 1917 wordt in Oss de Naamloze Vennootschap 'Ossche Burgerwoningen, Maatschappij tot Exploitatie van Woonhuizen', opgericht. Het doel van deze N.V. is te komen tot het bouwen van middenstandswoningen in een aan te leggen villapark. De N.V. Ossche Burgerwoningen gaat bouwen op aanvraag van de industriëlen. De woningen zijn hoofdzakeijk bestemd voor huisvesting van het hoger- en middenkader van de vlees en boterindustrie van Oss. Het is niet de bedoeling winst te maken op de woningen. Het gebied waar men gaat bouwen is de wijk rondom de tegenwoordige Booglaan. Het ligt precies tegenover de voormalige industriecomplexen van de firma's Hartog en Zwanenberg (exportslagerijen) en wordt hiervan slechts gescheiden door de spoorlijn. Aan de andere kant van het gebied ligt het voormalige bedrijfsterrein van Gebrs. Van den Bergh (watten, kapok en matrassenfabriek). In deze tijd is er grote woningnood en vooral aan middenstandswoningen is een groot gebrek. Van particulier initiatief kan in deze tijd niet veel verwacht worden, omdat de kosten van het bouwen erg hoog zijn. Een woning kopen is veel te duur in vergelijking met het huren van een woning. Commissarissen van deze Naamloze Vennootschap zijn H.F. van den Elzen (burgemeester), P. Baudoin (deurwaarder), S. den Hartog, Th. Wolters en J. Ploegmakers. Aandeelhouders zijn o.a. de firma Gebrs. Van den Bergh, de firma H.Hartog, de N.V. Zwanenberg's Slachterijen, de heren Jacquemard (directeur der gasfabriek), de heer Ploegmakers (fabrikant), de heer Büngener (voorlopig directeur en boekhouder) en heer Carpay (directeur). Het kantoor van de N.V. Ossche Burgerwoningen is ten huize van de H.Hartog's Fabrieken.

1.1.2. Tuindorpkarakter

Het plan van de N.V. Ossche Burgerwoningen is om de bouw te beginnen aan de Stationsweg (nu Spoorlaan). Er wordt veel landbouwgrond aangekocht, zodat men de totale vrijheid heeft over de bouw van het villapark en het aanleggen van de straten. Zo wil men ook voorkomen dat er arbeiderswoningen worden gebouwd. Het villapark moet gebouwd worden volgens de principes van een tuindorp. Veel plantsoen, groen en weinig huizen. De huizen zullen worden gebouwd met ruime tuinen voor en achter de woningen. Men gaat uit van 15-20 meter tuin achter het huis en een voortuin van ca. 5 meter, afgescheiden door een hekwerk of haag. De straten zullen breed worden aangelegd en beplant met bomen.

1.1.3. Architect Charles Estourgie

Een van de architecten die benaderd wordt door de N.V. is Estourgie. Charles Estourgie is geboren in Amsterdam in 1884 en gestorven in Nijmegen in 1950. Hij was een leerling van Eduard Cuypers, die weer een neef was van Pierre Cuypers. Estourgie is door Frans Jurgens naar Nijmegen gehaald voor het ontwerpen van het landhuis Heyendael. In Oss heeft Estourgie voor de margarinefabriek Jurgens en voor de vleesverwerkende fabriek Hartog als architect gewerkt. Vanaf de eerste bijeenkomsten van de N.V. Ossche Burgerwoningen wordt er gesproken over de architect Charles Estourgie. Estourgie wordt gevraagd plannen te ontwerpen voor een paar stukken grond. Hiervoor krijgt hij niets betaald. Ook wordt hem gevraagd een grondplan, dat wil zeggen een plattegrond, voor het villapark te maken.

1.1.4. Estourgie, Bonsel, Van de Berg en Oscar Leeuw

Naast Estourgie wordt nog een drietal architecten benaderd om een schetsontwerp te maken voor het villapark, waaronder Bonsel, Van de Berg en Oscar Leeuw. Estourgie is in het voordeel omdat hij, althans zo staat het in de notulen van de N.V. Ossche Burgerwoningen, het 'Uitbreidingsplan van de Gemeente Oss' kent (zie hierna onder 1.1.5.). Dit 'Uitbreidingsplan' van 1918 is echter van de hand van Estourgie zelf. Dat hij het plan kent is zwak uitgedrukt aangezien hij het zelf ontworpen heeft. Omdat Bonsel en Van de Berg geen inzage hadden gehad in dit 'Uitbreidingsplan van de gemeente', hadden zij geen rekening gehouden met een eventueel nieuw te plaatsen stationsgebouw. Estourgie, die zelf had getekend voor het 'Uitbreidingsplan' had hier wel rekening mee gehouden. De drie architecten Estourgie, Bonsel en Van de Berg worden uitgenodigd om hun plannen te verdedigen. Over Oscar Leeuw wordt niet meer gesproken. Estourgie's villaparkplan (zie hierna onder 1.1.6.), wordt met een nipte meerderheid aangenomen. Het is dan 1918.

1.1.5. 'Uitbreidingsplan der Gemeente Oss', niet uitgevoerd

Artikel 28 van de Woningwet bepaalde dat grotere of sterk groeiende gemeenten een 'Plan van Uitbreiding' (zogenaamd 'stratenplan') dienden op te stellen. Gemeenten met meer dan 10.000 inwoners moesten de uitbreiding van hun stad voorbereiden door plannen te maken waarin wegen, straten, pleinen, kanalen en dergelijke, nauwkeurig werden weergegeven. Het wettelijk voorschrift tot dit samenstellen leidde in veel gemeenten tot het aantrekken van stedenbouwkundigen, architecten of ingenieurs. In Oss wordt door de gemeente de architect Charles Estourgie aangetrokken die in 1918 een 'Uitbreidingsplan' presenteert, dat in 1919 in de krant 'Stad Oss' wordt gepubliceerd. Het 'Uitbreidingsplan' dat hij voor de gemeente maakt bevat de volgende ideeën. Er moet een ringbanenstelsel komen rondom de totale bebouwing. De haven wordt in het noordwesten gesitueerd. Het stationsgebouw wordt iets verplaatst naar het oosten en vóór dit nieuwe stationsgebouw wordt een halfronde ruimte geprojecteerd (tegenwoordige Booglaan). Vanuit dit station wordt een nieuwe hoofdweg aangelegd naar De Heuvel en verder over de Varkensmarkt naar Lithoyen. Op De Heuvel komt een nieuw gemeentehuis, onder ontwerp van Estourgie zelf. Het 'Uitbreidingsplan' is niet uitgevoerd vanwege te hoge kosten. Ten tijde van het 'Uitbreidingsplan' is hij ook doende plannen te ontwerpen voor de N.V. Ossche Burgerwoningen. Estourgie is door deze N.V. gevraagd om én een plan voor het villapark te ontwikkelen én een aantal woningen te ontwerpen. Zijn

opdrachten in Oss waren op dat moment dus velerlei. Of en hoe beide plannen elkaar beïnvloed hebben is niet meer te achterhalen.

1.1.6. Villaparkplan van Estourgie, gedeeltelijk uitgevoerd

Vanuit een halfcirkelvormige boog, waarin het nieuwe stationsgebouw gepland is, wordt een stelsel van wegen aangelegd. Centrale as op het stationsgebouw is een brede rechte straat, die halverwege door een brede dwarsstraat wordt gekruist. Vanuit de halfcirkelvormige boog ontspringen er links en rechts van de centrale as, symmetrisch, twee smallere wegen met een bochtig verloop. Deze bochtige straten buigen zich op het eind naar elkaar toe om weer samen te komen op de brede centrale as. Het plan biedt plaats aan plusminus 106 woningen.

1.1.7. Financiering

De N.V. Ossche Burgerwoningen probeert, nu er iets op papier gepresenteerd kan worden, de financiering rond te krijgen. Ze gaan met hun plan naar Jurgens. Deze wil wel over de brug komen als andere firma's bijvoorbeeld Van de Bergh, Hartog en Zwanenberg, dit ook doen. Bij banken worden er leningen gesloten en er worden subsidies aangevraagd bij rijk en gemeente. In mei 1918 is de geld kwestie, die de moeilijkste was, opgelost ook al is dit maar voor even. Later zijn er opnieuw financieringsproblemen. De N.V. Ossche Burgerwoningen maakt dan een nieuwe ronde langs de bedrijven om geld los te krijgen. Hartog en Zwanenberg betalen niet genoeg en daardoor Jurgens ook niet meer. Het Rijk stelt vervolgens ook geen geld meer beschikbaar. De N.V. Ossche Burgerwoningen vindt dat de gemeente mee moet betalen aan de wegen. Estourgie heeft een kostenberekening gemaakt voor het totale wegennet, en voor iedere straat afzonderlijk. De gemeente voelt er niet zoveel voor om mee te betalen aan dit wegennet.

De N.V. beraadt zich ondertussen over de grondprijs bij eventuele verkoop van de grond. Zover komt het echter niet en de bouw gaat toch van start.

1.1.8. Eerste bouwfase 1918/1919

De eerste bouwfase omvat de huizen van de Dr. Hermanslaan 232 (vernoemd naar Dr. Cornelus Rudolphus Hermans, bekend geschiedschrijver en 'archeoloog', die leefde van 1805-1869).

Estourgie wordt gevraagd een begroting te maken voor 15 huizen. Bonsel en Van de Bergh zullen ook gevraagd worden voor een blok. De begroting van Estourgie's 15 huizen valt tegen, omdat de huizen rond f. 10.000, /woning liggen, voor deze tijd een fors bedrag. Het Nationale Steuncomité betaalde voor een zeer groot deel mee aan de financiering van de te realiseren woningen, maar zij stelden wel een aantal eisen. De bouwkosten mochten de grens van f. 10.000, /woning niet overschrijden en de inhoud was ook gelimiteerd. Deze mocht niet boven 450 m³ uitkomen. Estourgie bezuinigt op zijn plan en plaatst vier blokken van vier woningen aan elkaar. Daardoor wordt het oorspronkelijke idee van 15 woningen uitgebreid naar 16 woningen. Badkamer en watercloset, in die tijd een luxe, blijven er in. De woningen grenzen aan het terrein van de Gebrs. van de Bergh. Ingenieursbureau Jacquemard plaatst de watertoren met installatie. Deze watertoren die alleen het villapark van water voorzag, stond in de achtertuin van het perceel Spoorlaan 76/Dr. Hermanslaan 2. De 16 huizen worden in augustus/september 1919 opgeleverd. De toewijzing aan de toekomstige bewoners wordt

geregeld via een loting. Firma Jurgens wenst vijf woningen te hebben voor zijn personeel, Zwanenberg twee, Hartog twee, Gebrs. Van de Bergh twee en vijf woningen worden verhuurd aan particulieren.

1.1.9. Tweede bouwfase 1920

De tweede bouwfase omvat de huizen Dr. Hermanslaan 35 en Dr. van der Steenlaan 13. (*De Dr. van der Steenlaan is vernoemd naar Dr. Adrianus van der Steen, arts en tweemaal burgemeester van Oss, namelijk van 1844-1850 en van 1865-1871.*)

De vier woningen worden aanbesteed in februari 1920. De architect is wederom Estourgie, vooral omdat deze vertrouwd is met de onderhandelingen die met het Nationale Steuncomité gevoerd moeten worden. Het Nationale Steuncomité blijkt echter voor deze huizen niet meer de subsidieverlener. Rijkssubsidie wordt verleend door het Ministerie van Arbeid en de Gezondheidscommissie verleent de gemeentelijke subsidie.

In het najaar van 1920 worden de eerste bomen geplant.

1.1.10. Derde fase, nooit gerealiseerd

De N.V. Ossche Burgerwoningen vindt het tijd worden voor andere architecten. Men voelt een morele verplichting tegenover de architecten Van de Berg en Bonsel vanwege de schetsopdracht voor het grondplan. De uiteindelijke opdracht hiervoor was naar Estourgie gegaan. Naast deze Van de Berg en Bonsel worden ook twee Osse architecten, Ibes en Zwanikken, benaderd om een plan in te dienen voor 30 middenstandswoningen. Ze dienen rekening te houden met wat er al staat. De vier architecten stellen samen een plan op en komen tot zes typen woningen. Type A en C zijn blokken van acht woningen, type B vier woningen, type D zes woningen, type E een woning en type G drie woningen. Een drukke correspondentie volgt tussen enerzijds de architectencombinatie Ibes & Zwanikken, Van de Berg, Bonsel en de N.V. Ossche Burgerwoningen en anderzijds de gemeente en rijk. Deze correspondentie gaat vooral over het wel of niet verstrekken van de subsidies. Het ministerie schrijft in december 1921 dat de woningen te duur zijn, te groot zijn en dat het architectenhonorarium te hoog is. Vervolgens wordt het stil rondom het plan. Het is nooit uitgevoerd.

1.2. NIETPLANMATIGE BEBOUWING, 1922-1940

Vanaf 1922 tot aan de Tweede Wereldoorlog wordt er verder gebouwd in het villapark, maar niet meer volgens een vooropgezet plan. De N.V. Ossche Burgerwoningen is niet meer de opdrachtgever voor de bouw. Het zijn particulieren die voor zichzelf een woning laten bouwen. De zuidzijde wordt het eerst bebouwd en later gaat men naar het noorden uitbreiden. Men bouwt via de Spoorlaan en de Booglaan naar de Burgemeester van den Elzenlaan (*vernoemd naar Burgemeester H.F. van den Elzen, burgemeester van 1910-1932*). Villa's, die helemaal vrij staan worden afgewisseld met riante dubbele woonhuizen. Deze woningen zijn allen groter van schaal dan de eerdere volgens plan gebouwde woningen. Ze zijn omgeven door tuinen. Ondanks de verscheidenheid zit er een eenheid in. Veel woningen worden gebouwd door de aannemers/architectenonderneming De Reus.

In 1927 zijn 21 huizen van de N.V. Ossche Burgerwoningen en negen huizen van derden aangesloten op de waterinstallatie met watertoren.

In 1935 worden alle huizen aangesloten op de gemeentelijke waterleiding.

1.3. BEWONINGSGESCHIEDENIS

In de beginjaren twintig was alleen de tegenwoordige Dr. Hermanslaan bebouwd en een klein gedeelte van de Spoorlaan. De Dr. Hermanslaan heette nog niet zo, de naamgeving vond plaats in 1935, maar werd simpelweg aangeduid met Het Villapark. Het was in feite de enige straat. Post geadresseerd met de juiste naam en met als adres Het Villapark werd goed bezorgd.

Er circuleren in deze wijk nogal veel dezelfde namen. Enkele daarvan komen ook nu nog voor.

Hes woonde op nummer 26 van de Dr. Hermanslaan, maar gaf ook opdracht tot het bouwen van Dr. Hermanslaan 1. Steemers woonde aan de Dr. van der Steenlaan 3 en gaf opdracht tot het bouwen van Booglaan 9. Jacquemard, die de watervoorziening voor het villapark had aangelegd, woonde op Booglaan 7. De namen Zwanenberg, Hartog en De Reus komen verder een aantal keren voor. De Reus is opdrachtgever en architect tegelijkertijd op Burgemeester van den Elzenlaan 6 en Goudmijnstraat 20-22. Een lid van deze familie woonde aan de Dr. Hermanslaan 11. Er hebben veel joodse mensen in deze wijk gewoond. Velen zijn na de oorlog niet meer teruggekomen.

2. **BESCHRIJVING IN HOOFDLIJNEN**

2.1. **BEGRENZING**

Het te beschermen gemeentelijk stadsgezicht omvat globaal het gebied Booglaan, Dr. Hermanslaan en Burgemeester van den Elzenlaan. Het gebied wordt ten zuiden begrensd door de spoorlijn, ten westen door het voormalige industriecomplex van de Gebrs. van den Bergh (het Bergoss terrein), ten oosten door de achterzijde van de percelen van de Burgemeester van den Elzenlaan en ten noorden door de Goudmijnstraat.

Het beschermd stadsgezicht betreft de panden Spoorlaan 76-84, Booglaan 1, 5-9 en 2, Dr. Hermanslaan 1-11 en 2-36, Dr. van der Steenlaan 1-3, Goudmijnstraat 20-22, Burgemeester van den Elzenlaan 1-17 en 2-12. De precieze begrenzing wordt aangegeven op bijgevoegde kaart. Op bijgevoegde lijst zijn de monumenten en beeldbepalende panden aangegeven.

2.2. **PLATTEGROND**

De plattegrond van dit stadsgezicht bestaat uit de tegen het spoor gelegen halfcirkelvormige Booglaan. Centrale as is de Burgemeester van den Elzenlaan. Vanuit de halve cirkel, links van de centrale as, ontspringt de Dr. Hermanslaan, die met een aantal knikken verloopt. Oorspronkelijk was er ook rechts van de centrale as een straat gepland met hetzelfde verloop als de Dr. Hermanslaan, in spiegelbeeld, maar zo is het plan nooit uitgevoerd. De dwarsstraat, de Dr. van der Steenlaan, snijdt de Burgemeester van den Elzenlaan niet kaarsrecht en is smaller uitgevoerd dan gepland. De wijk is opgezet als een tuinwijk met veel groen.

2.3. **BEBOUWING**

2.3.1. **Dr. Hermanslaan**

De eerste bebouwing vond plaats aan de westzijde van de Dr. Hermanslaan. Hier zijn in 1918/1919 vier blokken van vier woningen gebouwd (nummers 2-32). In 1920 zijn aan de oostzijde (Dr. Hermanslaan nummer 3-5 en Dr. van der Steenlaan 1-3) twee blokken van twee woningen gebouwd. Deze woningen zijn in dezelfde stijl gebouwd, maar zijn soberder uitgevoerd. De architect is Charles Estourgie. Van de vier woonblokken aan de westzijde is het eerste en laatste woningblok hetzelfde. Ondanks verschillen in uitwerking is er een uniforme structuur ontstaan. Alle woningblokken hebben topgevels, die variëren in aantal en vorm. Er zijn bakstenen topgevels, topgevels met een houten omlijsting en er zijn topgevels die een houten betimmering hebben. Enkele woningen zijn gedeeltelijk bepleisterd (Dr. Hermanslaan 3-5). De woningen aan de westzijde vertonen Amsterdamse school invloeden. Zo is er een rijke baksteenversiering (versierde strekken en baksteenmozaïek) en naast de topgevels zijn torenachtigehoekige uitbouwsels. Het zijn kleine buiten of voorstadshuizen, in landelijke stijl gebouwd (cottagestijl). De huizen zijn niet erg hoog, het zijn blokken van één en twee lagen en zij worden gedekt door zadeldaken en mansardedaken, soms met wolfeind. Een latere, goed aansluitende toevoeging, is een tweelaags gemeentelijk woonhuis met banden van lichtere steen op de eerste verdieping, afgesloten met een mansardedak (het dubbele woonhuis Dr. Hermanslaan 7-9, architect A. van de Bosch, bouwjaar 1926. Hogere bebouwing vindt men aan het begin

en einde van de straat. Het vrijstaande huis aan het begin van de straat (Dr. Hermanslaan 1, architect A. van de Bosch, bouwjaar 1927) vindt wat hoogte en bouwmassa betreft aansluiting bij de villa's aan de Booglaan (Booglaan 2), Burgemeester van den Elzenlaan en Spoorlaan. Het is een tweelaags bouwwerk, gedekt door een schilddak met overstek. Alle huizen hebben, behalve achtertuinen ook voortuinen. Deze zijn afgescheiden met hekwerken of hagen en zijn rijk beplant. De straat is vrij smal en heeft een bochtig verloop. De architectuur is kleinschalig, gaaf en zorgvuldig vormgegeven.

2.3.2. Booglaan

Op de zichtas van de Burgemeester van den Elzenlaan ligt een dubbel woonhuis met ieder vijf convexe erkers onder een samengesteld schilddak (Booglaan 57 onder architectuur van De Reus, 1927). De plattegrond van de halve boogvorm is op het eerste gezicht verdeeld in drie percelen, feitelijk staan er vijf woningen op. Er is een ruime zij en achtertuin behorende bij Booglaan 1, samengesteld schilddak met (imitatie)lei (aannemer/architect De Reus, 1927) en deze villa is verbonden met het pand Spoorlaan 84.

2.3.3. Spoorlaan

Art Déco invloeden zijn te zien bij een aantal dubbele woonhuizen aan de Spoorlaan. De plaatsing van de ramen met roedenindeling, de erkers met balkon en de gedeelde dakkapel met een soortgelijke roedenindeling (Spoorlaan 80-82, aannemer De Reus, 1926), zorgen voor een decoratief geometrisch lijnenspel. De dekking is met een samengesteld (schild en zadel) dak. Een ruime voor-, zij- en achtertuin loopt rondom nummer 82 door tot in de Booglaan/Dr. Hermanslaan. Eveneens symmetrisch van opzet is het dubbele woonhuis (Spoorlaan 76-78, aannemer/architect Jetten, 1922) met twee frontons en een plat dak met schild tussen de topgevels.

2.3.4. Burgemeester van den Elzenlaan

Aan het begin van de straat is men begonnen met bouwen (Burgemeester van den Elzenlaan 2, aannemer/architect Van Trier, bouwjaar 1927). Deze architectuur sluit goed aan, wat dakvorm en bouwhoogte betreft, bij de huizen van de Booglaan en Dr. Hermanslaan 1. Vervolgens zijn er een aantal villa's neergezet met steile zadeldaken, soms haaks op elkaar. Een aantal ervan zijn gaaf (Burgemeester van den Elzenlaan 4 en 7 resp. aannemers/architecten Mulders, 1936 en Paping, 1937).

De woningen zijn ruim geperceleerd en zijn omgeven door voor-, zij- en achtertuinen. De straat is vrij breed en recht, de architectuur grootschalig.

2.3.5. Burgemeester van den Elzenlaan/Dr. Hermanslaan/Goudmijnstraat

Dieper in de straat valt op dat er een aantal villa's en woonblokken schuil gaat onder een opvallend groot dakvlak. Deze woningen, die elementen van de Delftse school in zich hebben, zijn gedekt met een schilddak met minder steile voet en hebben een fors overstek. De Delftse school wordt gekenmerkt door een sobere traditionele architectuur, het gebruik van baksteen en markante daken. (Burgemeester van den Elzenlaan 10, aannemer/architect De Reus, 1937) (Burgemeester van den Elzenlaan 11-13) (Dr. Hermanslaan 34-36) (Goudmijnstraat 20-22, aannemer/architect De Reus, 1939). Inspiratiebron is de landelijke

bouwkunst. Een dubbel woonhuis (Dr. Hermanslaan 11/Burgemeester van den Elzenlaan 12) verbindt de twee straten met elkaar. Het is een tweelaags bouwwerk met een weinig uitkragende daklijst en zadeldaken evenwijdig aan de richting van beide straten en de dwarsstraat.

Een rechthoekig parkje met afgeronde hoeken ligt op de kruising van de wegen Goudmijnstraat, Dr. Hermanslaan en Burgemeester van den Elzenlaan.

3. REDENEN VOOR AANWIJZING TOT TE BESCHERMEN GEBIED

3.1. STEDENBOUWKUNDIGE en ARCHITECTUUR HISTORISCHE WAARDEN

3.1.1. Het 'Booglaangebied' heeft een belangrijke waarde, omdat dit het eerste gebied van Oss is, waar een stedenbouwkundig concept aan ten grondslag ligt.

Het stratenpatroon van het te beschermen gebied is getekend in 1918. Al besloeg het oorspronkelijke plan een groter gebied dan nu is gerealiseerd, toch is dit originele plan duidelijk te herkennen in het nu te beschermen stratenpatroon. Aan het plan liggen ideeën ten grondslag typerend voor deze tijd en wel de **tuindorpgedachte**, het **buurtidee** en een **concept waarbij vorm en functies van de straat werden beschreven**. Aan woonstraten werd een licht gebogen of geknikte vorm gegeven en de rechte straten werden ontworpen in samenhang met pleinen. Aan de rechte straat werden de gebouwen geplaatst, die een zekere monumentaliteit dienden uit te stralen. Verder is het gebied ontworpen als een **buurt**. Een buurt heeft een op zichzelf staand karakter en er wonen mensen van eenzelfde sociale klasse. Voor de beter gesitueerden werd zo'n wijk vaak opgezet met een **tuindorppachtig** karakter. Men spreekt dan van een **open bebouwingstypologie**. Het Booglaangebied is gebouwd volgens de principes van een tuindorp.

3.1.2. Het gebied heeft een belangrijke waarde, vanwege de architectonische kwaliteit en gaafheid van de bebouwing en hun groepering in relatie met de groenvoorziening.

Elementen uit diverse stijlperiodes zijn aanwezig. Er is architectuur met invloeden uit de Amsterdamse school, de Delftse school en de Art Déco. Een aantal woningen (15) is reeds geplaatst op de gemeentelijke monumentenlijst en een aantal woningen (5) gaat geplaatst worden.

3.1.3. Het gebied heeft een belangrijke waarde vanwege de plaats die het inneemt in het oeuvre van de architect Charles Estourgie.

Hij heeft én het stedenbouwkundig plan ontworpen én getekend voor een gedeelte van de bebouwing.

'TE BESCHERMEN STADSGEZICHT BURGEMEESTER VAN DEN
ELZENLAAN e.o.'

LIJST

Deze lijst bevat een overzicht van:
reeds geplaatste gemeentelijke monumenten
te plaatsen gemeentelijke monumenten
beeldbepalende panden

* panden opgenomen in het Monumenten Inventarisatie Project (MIP)

Booglaan

Booglaan	1	te plaatsen als gemeentelijk monument *
Booglaan	5	te plaatsen als gemeentelijk monument *
Booglaan	7	te plaatsen als gemeentelijk monument *
Booglaan	9	beeldbepalend
Booglaan	2	beeldbepalend *

Burgemeester van den Elzenlaan

Burgemeester van den Elzenlaan	7	beeldbepalend *
Burgemeester van den Elzenlaan	11	beeldbepalend *
Burgemeester van den Elzenlaan	13	beeldbepalend *
Burgemeester van den Elzenlaan	2	beeldbepalend *
Burgemeester van den Elzenlaan	4	beeldbepalend *
Burgemeester van den Elzenlaan	6	beeldbepalend
Burgemeester van den Elzenlaan	10	beeldbepalend *
Burgemeester van den Elzenlaan	12	beeldbepalend

Goudmijnstraat

Goudmijnstraat	20	beeldbepalend *
Goudmijnstraat	22	beeldbepalend *

Dr. Hermanslaan

Dr. Hermanslaan	1	beeldbepalend *
Dr. Hermanslaan	3	beeldbepalend *
Dr. Hermanslaan	5	beeldbepalend *
Dr. Hermanslaan	7	beeldbepalend *
Dr. Hermanslaan	9	beeldbepalend *
Dr. Hermanslaan	11	beeldbepalend
Dr. Hermanslaan	2	reeds gemeentelijk monument *
Dr. Hermanslaan	4	reeds gemeentelijk monument *
Dr. Hermanslaan	6	reeds gemeentelijk monument *
Dr. Hermanslaan	8	reeds gemeentelijk monument *
Dr. Hermanslaan	10	reeds gemeentelijk monument *
Dr. Hermanslaan	12	reeds gemeentelijk monument *
Dr. Hermanslaan	14	reeds gemeentelijk monument *
Dr. Hermanslaan	16	reeds gemeentelijk monument *
Dr. Hermanslaan	18	reeds gemeentelijk monument *
Dr. Hermanslaan	20	beeldbepalend *
Dr. Hermanslaan	22	reeds gemeentelijk monument *
Dr. Hermanslaan	24	reeds gemeentelijk monument *
Dr. Hermanslaan	26	reeds gemeentelijk monument *
Dr. Hermanslaan	28	reeds gemeentelijk monument *
Dr. Hermanslaan	30	reeds gemeentelijk monument *
Dr. Hermanslaan	32	reeds gemeentelijk monument *
Dr. Hermanslaan	34	beeldbepalend *

Dr. Hermanslaan 36 beeldbepalend *

Spoorlaan

Spoorlaan 76 beeldbepalend *
Spoorlaan 78 beeldbepalend *
Spoorlaan 80 te plaatsen als gemeentelijk monument *
Spoorlaan 82 te plaatsen als gemeentelijk monument *

Dr. van der Steenlaan

Dr. van der Steenlaan 1 beeldbepalend *
Dr. van der Steenlaan 3 beeldbepalend *

INDIFFERENT.

Burgemeester van den Elzenlaan 1 kwaliteit
Burgemeester van den Elzenlaan 3 kwaliteit
Burgemeester van den Elzenlaan 5 kwaliteit/oorspronkelijkheid
Burgemeester van den Elzenlaan 9/9a kwaliteit/buiten MIPperiode
Burgemeester van den Elzenlaan 15/17 kwaliteit
Burgemeester van den Elzenlaan 8 oorspronkelijkheid

Behoord bij besluit van de raad van de gemeente Oss van 19 september 1997.
nr. 97. 175

De secretaris,

drs. F. Zantkuijl.